

Politik Eşitlik ve Bütçe Döngüleri: OECD Ülkeleri İçin GMM Analizi*

Şehit Muksit KAYA¹

¹ Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, muksitkaya@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9858-059X

Öz: Seçim dönemlerinde uygulanan maliye politikalarının politik gerekçelerle şekillendirilmesi demokratik ülkelerde mali disiplinin sağlanması açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Politik Bütçe Döngüleri (PBD) olarak adlandırılan bu olgunun varlığı ve şiddeti ülkelerin kurumsal kalitesine göre farklılık göstermektedir. Bu çalışmada PBD'lerin ortaya çıkmasında politik eşitliğin oynadığı rol Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri bağlamında ele alınmaktadır. 38 OECD ülkesinin 2004-2022 dönemi arasındaki yıllık verileri Genelleştirilmiş Momentler Modeli (GMM) yöntemiyle analiz edilmektedir. Ampirik bulgulara göre politik eşitsizliğin PBD'lerin varlığı için kritik bir koşul olduğu ortaya koyulmaktadır. Politik eşitliğin düşük olduğu ülkelerde seçim dönemlerinde bütçe dengesinin bozulduğu ve dolayısıyla mali disiplinin olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir. Bu sonuçların yanında politik eşitliğin yüksek olduğu ülkelerde seçim dönemlerinin bütçe dengesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunamamıştır. Ampirik sonuçlara göre ülkelerin kurumsal dinamikleri kamu mali yönetimini ve dolayısıyla mali disiplini belirleyen unsurlar arasında kabul edilebilir. Bu bulgular sonucunda politik eşitliği güçlendiren kurumsal reformların aynı zamanda mali disiplini de sağlayabileceği ortaya koyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Politik Bütçe Döngüleri, Politik Eşitlik, Maliye Politikası, Seçimler

Jel Kodları: D72, E62, H62

Political Equality and Budget Cycles: GMM Analysis for OECD Countries

Abstract: The shaping of fiscal policies by political motives during election periods poses a significant challenge to budgetary discipline and macroeconomic stability in democratic countries. The existence and magnitude of this phenomenon, referred to as Political Budget Cycles (PBCs) in the literature, vary depending on the institutional quality of countries. This study examines the conditional role of political inequality in the emergence of PBCs within the context of Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD) countries. To this end, data from 38 OECD countries for the period 2004–2022 are analyzed using the Generalized Method of Moments (GMM), which accounts for endogeneity issues. Empirical findings reveal that political equality is a critical condition for the presence of PBCs: in countries with low political equality, budget balances deteriorate during election years. In contrast, in countries with high political equality, elections do not have a statistically significant effect on budget balances. These results indicate that political inequality is a key determinant of fiscal policy preferences during election periods and that institutional reforms strengthening political equality can also enhance fiscal discipline. The findings suggest that ensuring fiscal discipline during elections goes beyond applying technical fiscal rules.

Keywords: Political Budget Cycles, Political Equality, Fiscal Policy, Elections

Jel Codes: D72, E62, H62

Atıf: Kaya, Ş. M. (2025). Politik Eşitlik ve Bütçe Döngüleri: OECD Ülkeleri İçin GMM Analizi, *Politik Ekonomik Kuram*, 9(4), 1786-1796.
<https://doi.org/10.30586/pek.1776515>

Geliş Tarihi: 02.09.2025

Kabul Tarihi: 14.11.2025

Telif Hakkı: © 2025. (CC BY)

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

* Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi bünyesinde Prof. Dr. Binhan Elif Yılmaz danışmanlığında yürütülen doktora tezinde kullanılan modelin farklılaştırılmış versiyonu kullanılmıştır.

1. Giriş

Politik eşitlik, demokrasi ideasının uygulanabilmesi için temel kabul edilebilecek unsurlardan biridir. Bununla birlikte kavram farklı bağlamlarda tanımlanmaktadır ve literatürde oldukça tartışmalı bir alan olma niteliğini sürdürmektedir. Sidney Verba'nın (1996) siyasi katılıma odaklanan yaklaşımında öne sürdüğü gibi, tüm vatandaşların çıkarları ve tercihleri eşit şekilde dikkate alındığında politik eşitliğin sağlandığı varsayılabilir. Bu açıdan politik eşitliğin özünde vatandaşların politik karar alma sürecinde eşit güce sahip olması vardır (Adman, 2011).

Politik eşitlik yalnızca normatif bir idea değil, aynı zamanda yönetim kalitesi ve demokratik uygulamalar üzerinde doğrudan etkileri bulunan bir olgudur. Bunun yanında demokrasi ve politik eşitlik birbiri ile ilişkili olmalarına rağmen farklı kavramlardır. Demokrasi düzeyleri benzer olan ülkelerde politik eşitlikte ciddi farklılıklar gözlemlenebilmektedir. Son yıllarda kurumsal kaliteyi belirleyen faktörler üzerine yoğunlaşan literatürde bu açıdan politik eşitlik meselesine odaklanmak demokratik kurumların etkilerinin anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda demokrasinin kurumsal performansı teşvik edici rolünün yanında, demokratik yönetimlerin niteliklerini belirleyen bazı temel unsurların varlığı da göz ardı edilmemelidir. Demokratik uygulamaların bünyesinde barındırdığı önemli bir eksikliğin toplumsal gruplar arasında politik güç farklılıkları olduğu varsayımı ile, etkileri itibarıyla politik eşitliğin kurumsal kalite üzerindeki etkisi göz ardı edilmemelidir (Ezcurra & Zuazu, 2022).

Politik eşitlik pek çok açıdan toplumsal yaşam üzerinde olumlu etkileri olan bir olgudur. Acemoglu ve Robinson'un (2006) işaret ettiği gibi, oy hakkının genişletilmesi daha fazla gelir yeniden dağılımını teşvik ederek sosyal refahı artırabilir. Öte yandan tarihsel süreçte politik eşitliğin ciddi bir dönüşüm yaşadığını söyleyebiliriz. Kalıtsal ve elit temelli sistemlerden kurumların dönüşümüyle geniş kitlelere siyasi katılım imkânı sağlayan yapılara geçiş yaşanmıştır. Buna rağmen günümüz yerleşik demokrasilerinde bile politik eşitliğin tam anlamıyla sağlandığını söylemek epey güçtür. Kadınların, azınlıkların ve düşük gelirli grupların politik gücü elde etmelerindeki eksiklikler bu eşitsizliğin güncel yansımalarıdır (Beramendi, Besley & Levi, 2022).

Normatif açıdan demokrasi teorisine göre, siyasi kurumların tüm vatandaşların eşit politik güce sahip olmasını garanti edecek şekilde yapılandırılması gerekmektedir (Wall, 2007). Çoğunlukla demokratik süreçlerin tüm vatandaşlara eşit güç elde etme fırsatı sunduğu varsayılmaktadır. Buna karşın gerçekte ülkeler arasında ciddi eşitsizlikler vardır (Hong, 2019). Ampirik bulgulara göre politik eşitlik ile yönetim kalitesi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmaktadır. Politik gücün görece daha adil dağıldığı ülkelerde kurumsal kalitenin daha yüksek olması beklenmektedir (Ezcurra & Zuazu, 2022). Bu varsayımların yanında politik eşitlik ve maliye politikaları arasındaki ilişki çoğunlukla göz ardı edilmiştir.

Bu noktada politik karar alma sürecinden bağımsız ele alınması çok güç olan maliye politikaları ile bu süreçlerin eşitliği arasındaki ilişkinin araştırılması önem arz etmektedir. Maliye politikalarının uygulayıcıları olan siyasilerin seçim öncesinde oy maksimizasyonu amacıyla bütçe açığı verme eğiliminde olduğu söylenebilir. Bu durum, seçim sonrası dönemde giderilmesi zor hatta imkânsız olan bütçe açıklarına yol açmaktadır. Literatürde mali disiplinsizliğin siyasi kökenleri, sıklıkla Politik Bütçe Döngüleri (PBD) adı verilen kavram çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu kavram temel olarak, siyasi aktörlerin seçim dönemlerinde kamu harcamalarını artırarak veya kamu gelirlerini azaltarak bütçe dengesini kendi lehlerine kullanma eğilimlerini incelemektedir. PBD üzerine yapılan akademik çalışmalar, iktidardaki siyasilerin yeniden seçilme şanslarını artırmak amacıyla seçim öncesi dönemlerde maliye politikasını bilinçli olarak gevşettiklerini ve bu durumun bütçe açıklarına yol açtığını ortaya koymaktadır. Bu seçim odaklı politikalar, seçim sonrası dönemlerde kamu maliyesinin sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyerek ekonomik istikrarsızlığa zemin hazırlamaktadır (Ješić ve Prašević, 2023: 165-166).

Nordhaus'un (1975) öncü çalışmasından bu yana, PBD'ye dair çalışmalar siyasilerin seçim öncesi dönemlerde maliye politikasını bütçe açıklarına neden olacak şekilde kullandığını göstermektedir. Bunun yanında seçmenlerin de mevcut harcamaları borçlanma yoluyla gelecek nesillere aktarmayı tercih etmesi nesiller arası mali yükün artmasına neden olmaktadır (Catrina, 2014). Ayrıca seçmenlerin yakın geçmişteki ekonomik performansına dayanarak siyasetçileri ödüllendirme eğiliminde olmaları seçim öncesi dönemde bütçe açığını artırıcı popülist politikaları teşvik etmektedir (Franchino, 2024).

Bu bağlamda PBD'ler ile ilgili literatür siyasetçilerin seçim dönemlerinde maliye politikasını bütçe açıklarını artıracak şekilde kullandığını göstermektedir (Ješić & Prašević, 2023). Bu süreci açıklamak üzere pek çok model geliştirilmiştir. Bunlar arasında, Rogoff ve Sibert'in (1988) "rasyonel fırsatçı" modeli, bilgi asimetrisi nedeniyle seçmenlerin politikacılardan gelen bilgileri direkt olarak kabul etmesini öne çıkarmaktadır, Hibbs'in (1977) "partizan" teorisi ise politikacıların ideolojik tabanlarına uygun politikaları önceliklendirdiğini savunmaktadır. Hibbs seçim öncesi mali politikaların rasyonel beklentilerle beraber aynı zamanda ideolojik eğilimlerle de şekillendiğinin altını çizmektedir.

Bu istikrarsızlıkların önüne geçmek amacıyla pek çok öneri sunulmuştur. Bunlar arasında mali kurallar, bağımsız mali kurumlar ve şeffaflık gibi çeşitli kurumsal düzenlemeler vardır (Hemming, 2003). Ancak bu düzenlemelerin başarısının ülkelerdeki politik eşitlik düzeyinden bağımsız olduğunu söylemek oldukça zordur. Çünkü siyasi gücün dar bir kesimde yoğunlaşması mali disiplini zayıflatma ve PBD'leri derinleştirme potansiyeline sahiptir. OECD ülkelerinde politik eşitsizlik ile bütçe döngüleri arasındaki ilişkinin analizi yalnızca demokratik süreçlerin değil, aynı zamanda kamu maliyesinin sürdürülebilirliğinin anlaşılması açısından da kritik bir öneme sahiptir.

2. Literatür

Politik Bütçe Döngüleri (PBD) üzerine yapılan erken dönem çalışmalar, politikacıların yeniden seçilme motivasyonu ile seçimlerden önce ekonomiyi manipüle ettiğini öne sürmüştür (Nordhaus, 1975; Tufte, 1975; Lindbeck, 1976). İlk nesil modeller, seçmenlerin beklentilerini geçmişe göre şekillendirdiğini (adaptif beklentiler) ve politikacıların para politikasını seçmenleri etkilemek için bir araç olarak kullandığını varsaymaktaydı. Ancak, merkez bankalarının bağımsızlığının artmasıyla birlikte, literatürde maliye politikası daha fazla ön plana çıkmıştır. Bu durum, seçmenlerin tüm mevcut bilgilere dayanarak hareket ettiğini (rasyonel beklentiler) varsayan daha gelişmiş modellerin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Rogoff ve Sibert, 1988).

Bu ikinci nesil literatürün öncülerinden olan "rasyonel fırsatçı" model, Rogoff ve Sibert (1988) tarafından geliştirilmiş ve PBD'lerin temelinde seçmenler ile siyasiler arasında var olan bilgi asimetrisinin yattığını savunmuştur. Bu modele göre seçmenler en yetkin olduğunu düşündükleri adayı seçmek isterler. Politikacılar ise seçim öncesinde genişletici mali politikalar uygulayarak yetkinlik sinyali vermeye çalışırlar. Bu süreç, bütçe açıklarının artmasına yol açmaktadır (Garcia ve Hayo, 2020). Rogoff'a göre (1990) politikacılar, sonuçları daha çabuk görülen tüketim harcamalarını tercih etmektedir. Çünkü bu harcamaların etkisi hemen hissedilir ve seçmenler tarafından olumlu karşılanır. Bu yüzden, sonuçları daha uzun sürede ortaya çıkan yatırım harcamaları göz ardı edilebilir veya geri plana atılabilir.

Ampirik çalışmalarda siyasilerin seçimler öncesinde görünürlüğü yüksek kamu harcamalarına yöneldiğine yönelik sonuçlar elde edilmiştir (Lewis, 2018; Klein ve Sakurai, 2015; Sezgin ve Sezgin, 2017). Bununla birlikte bazı çalışmalar düşük gelirli seçmenlere yönelik sosyal transferleri artırma eğilimine dikkat çekmektedir (Schneider, 2010). Shi ve Svensson (2006) seçmenlerin bütçe açığını doğrudan gözlemleyememesi nedeniyle siyasilerin görünür harcamalara yöneldiğini vurgulamıştır.

Literatürde PBD'lerin ideolojik temellerine odaklanan çalışmalar da bulunmaktadır. Hibbs (1977) tarafından geliştirilen "partizan teori" politikacıların seçimi kazanma

amacını kendi seçmen kitlelerinin tercihlerine uygun politikalar üreterek sağlamaya çalıştığını savunmaktadır. Bu yaklaşıma göre sol eğilimli partiler işsizlik oranlarını düşürmeye odaklanmaktadır. Sağ eğilimli partiler ise enflasyonu kontrol altına almayı önceliklendirmektedir. Bu ideolojik farklılıklar sonucunda maliye politikası şekillenmektedir.

PBD'lerin ekonomik ve toplumsal etkileri literatürde tartışılabilen konulardır. Kamu tercihi teorisi çerçevesinde mali disiplinsizlik kamu borçlanmasını artırarak faiz oranlarını yükseltmektedir. Yükselen faiz oranları sonucu artan maliyetler ek vergilendirme ihtiyacını doğurmaktadır. Buchanan, bu durumun yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda ahlaki bir sorun olduğunu savunmaktadır (Tempelman, 2007). Çünkü politik süreçteki kişisel çıkar maksimizasyonunun toplumsal refahı olumsuz etkilemektedir. Ayrıca PBD'lerin olumsuz ekonomik etkileri özellikle seçim sonrası dönemde siyasilerin harcamaları kısarak mali dengeyi sağlamaya çalıştığı durumlarda belirginleşmektedir (Nordhaus, 1975; Rogoff, 1990; Block, 2001; Castro ve Martins, 2019; Nguyen ve Tran, 2023).

Bununla birlikte PBD'lerin varlığı konusunda literatürde fikir birliği bulunmamaktadır. Literatürde bazı çalışmalar PBD'lerin varlığını doğrularken bazıları reddetmektedir. Örneğin Brender ve Drazen (2008) seçim öncesi dönemlerde bütçe açıklarına dair net kanıtlar bulamamıştır. Bunun yerine seçmenlerin mali açıdan muhafazakar olabileceğini ve genişletici mali politikalar izleyen siyasileri cezalandırabileceğini öne sürmüştür. Benzer şekilde Peltzman (1992) ve Alesina ve Tabellini (1998) de gelişmiş ülkelerde mali disiplinsizliğin siyasilerin yeniden seçilme şansını azalttığını göstermiştir. Katsimi ve Sarantides (2012) ise seçim dönemlerinde toplam kamu harcamalarında belirgin bir artış olmadığını, yani PBD'lerin varlığına dair kesin kanıtlar olmadığını belirtmiştir. Bu tartışmalar literatürü PBD'lerin varlığından ziyade hangi koşullar altında ve ne şekilde ortaya çıktığı sorusuna yöneltmiştir.

Bazı çalışmalar siyasilerin toplam harcamaları artırmak yerine bütçenin kompozisyonunu manipüle ederek açık olmayan stratejiler izlediğini ortaya koymuştur. Örneğin Veiga ve Veiga (2007) siyasilerin bütçe manipülasyonunu toplam harcamaları artırmadan, harcama bileşimini değiştirerek gerçekleştirdiğini savunmaktadır. Drazen ve Eslava (2010) da benzer şekilde Kolombiya'daki yerel seçimlerde siyasilerin faiz ödemeleri veya personel giderleri gibi az görünür kalemleri kısarak, yol yapımı gibi oy getirisi yüksek altyapı projelerine kaynak aktardığını ortaya koymuştur. Bonfatti ve Forni (2019) İtalya örneğinde belediye seçimlerinde siyasilerin mali disiplini koruyor gibi görünerek bütçe kalemlerini yeniden düzenlediğini savunmuştur. Onur (2003) ise Türkiye'de harcamalar ve gelirler dışında iç ve dış borçlanma araçlarının kullanıldığını ortaya koymuştur. Nguyen ve Tran (2023) bu tür açık olmayan manipülasyon stratejileri ile siyasilerin hem mali disiplinsizlikten kaçındığını hem de seçmenleri etki altında bırakabildiğini kabul etmiştir.

Bu noktada PBD'lerin her yerde aynı şekilde ortaya çıkmadığını söyleyebiliriz. Aksine varlığının ve büyüklüğünün ülkenin kurumsal ve politik bağlamına bağlı olduğu pek çok çalışmada ortaya koyulmuştur. Seçmenlerin bilgi düzeyi, medya özgürlüğü ve demokratik kurumların kalitesi gibi faktörler PBD'lerin kapsamını sınırlayabilmektedir (Shi ve Svensson, 2006). Bu bağlamda bu çalışmada politik eşitlik gibi daha temel bir mekanizmaya odaklanılmaktadır. Siyasi gücün toplumsal gruplardaki dağılımı olarak tanımlanabilecek olan bu olgu karar alma süreçlerinin verimliliği için önemli bir göstergedir. Bu açıdan siyasilerin seçmenleri etkileme stratejilerini şekillendirmektedir. Politik eşitliğin düşük olduğu ülkelerde, siyasilerin maliye politikasını manipüle etme alanı daha geniş olacaktır. Bu da PBD'lerin daha belirgin şekilde ortaya çıkmasına yol açabilir. Bu nedenle çalışmanın temel hipotezi, politik eşitliğin düşük olduğu ülkelerde siyasilerin bütçe manipülasyonuna daha fazla başvuracağı ve PBD'lerin daha yoğun bir şekilde gözlemleneceğidir (Garcia ve Hayo, 2020).

3. Veri Seti ve Yöntem

Bu çalışma, PBD'lerin politik eşitlik seviyesine göre nasıl farklılaştığını analiz etmek amacıyla 38 OECD ülkesinin 2004-2022 dönemini kapsayan dengeli bir panel veri setini kullanmaktadır. Analizin bağımlı değişkeni, maliye politikasının temel bir göstergesi olan ve gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYH) oranla ifade edilen bütçe dengesidir.

Çalışmanın temel hipotezini test etmek için kullanılan anahtar açıklayıcı değişken, Uluslararası Demokrasi ve Seçim Yardımı Enstitüsü'nün (International IDEA) politik eşitlik (POL_EQUAL) endeksidir. Bu endeks, politik gücün toplumdaki dağılımını çok boyutlu bir yaklaşımla ele alan kapsamlı bir göstergedir. Endeks üç temel alt bileşenin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur: Sosyal Grup Eşitliği, Ekonomik Eşitlik ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.

- Sosyal Grup Eşitliği, sivil özgürlükler ve siyasi güç dağılımı açısından farklı toplumsal gruplar arasındaki eşitliği ölçmektedir. Bu bileşen, Varieties of Democracy (V-DEM), Bertelsmann Transformation Index (BTI) ve Freedom House verilerine dayanmaktadır.
- Ekonomik Eşitlik, ekonomik ve coğrafi özelliklere dayalı siyasi dışlanmayı ölçen V-DEM göstergelerini, BTI'dan alınan sosyo-ekonomik engeller ölçümünü ve SWIID veri setinden elde edilen hanehalkı harcanabilir gelir GİNİ katsayısını içermektedir.
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ise V-DEM, IHME, ILO ve Dünya Bankası gibi çeşitli kaynaklardan derlenen, kadınların siyasi ve ekonomik hayata katılımını ve güç dağılımını ölçen uzman kodlu ve gözlemsel verilere dayanmaktadır (Skaaning & Hudson, 2025).

Politik eşitliğin koşullu etkisini analiz edebilmek için, ülkeler öncelikle politik eşitlik endeksinin zaman içindeki ortalama z-skorlarına göre düşük, orta ve yüksek olarak üç gruba¹ ayrılmıştır. Ardından bu gruplar ile seçim yıllarını² gösteren (ELE) kukla değişkeni kullanılarak etkileşim terimleri oluşturulmuştur. *POL_LOW*, *POL_MID* ve *POL_HIGH* adında üç temel etkileşim değişkeni OECD ülkelerindeki politik eşitlik düzeyine göre seçim yıllarını ifade etmektedir.

Modelde ayrıca ekonomik büyüme (GRO), ticaret açıklığı (TRA), 2008 küresel finans krizi (CRI (kukla)) ve COVID-19 pandemi (COV (kukla)) gibi standart kontrol değişkenleri de kullanılmıştır. Değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler Aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1. Değişkenlerle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler ve Kaynaklar

Değişken	N	Ort.	Std. Sapma	Min	(p50)	Max	Kaynak
BUD (%)	722	-2.19	4.31	-32.12	-2.37	25.41	IMF
POL_EQUAL	722	0.76	0.13	0.36	0.78	1	IDEA
GRO (%)	722	2.38	3.63	-14.84	2.51	24.48	WB
TRA (%)	722	73.74	40.73	17.97	60.01	232.22	WB
ELE (1=Evet)	722	0.28	0.45	0	0	1	DPI2020 ve Election Guide
CRI (1=Evet)	722	0.1	0.31	0	0	1	-
COV (1=Evet)	722	0.05	0.22	0	0	1	-

Bütçe dengesi gibi makroekonomik değişkenler, genellikle kendi geçmiş değerlerinden etkilenmektedir. Ayrıca bütçe dengesi ile ekonomik büyüme gibi açıklayıcı değişkenler arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi (endojenite) bulunabilir. Bu iki temel ekonometrik sorunu çözmek için bu çalışmada Arellano ve Bover (1995) ile Blundell ve Bond (1998) tarafından geliştirilen Genelleştirilmiş Momentler Metodu (GMM) tercih edilmiştir. GMM, değişkenlerin hem düzey hem de birinci fark denklemlerini aynı anda tahmin ederek ve uygun gecikmeli değerleri enstrüman olarak kullanarak (Roodman,

¹ Politik eşitlik endeksi z-skorlarına göre gruplandırma eşik değerleri: $z < -0.5$ düşük, $-0.5 \leq z \leq 0.5$ orta, $z > 0.5$ yüksek olarak belirlenmiştir.

² Yasama seçimlerini (legislative elections) yansıtmaktadır. Seçim olan yıllar için 1, olmayan yıllar için 0 değerini almaktadır.

2009), tutarlı ve etkin katsayı tahminleri sunmaktadır (Arellano & Bond, 1991). Bu çerçevede tahmin edilen ana model aşağıdaki gibidir:

$$BUD_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 BUD_{it-1} + \beta_1 POL_LOW_{it} + \beta_2 POL_MID_{it} + \beta_3 POL_HIGH_{it} + \delta_1 GRO_{it} + \delta_2 TRA_{it} + \delta_3 CRI_{it} + \delta_4 COV_{it} + \mu_i + \epsilon_{it}$$

Burada i ülkeyi, t zamanı; BUD_{it-1} bütçe dengesinin bir dönem önceki değerini; POL_LOW , POL_MID ve POL_HIGH ana etkileşim değişkenlerini; GRO , TRA , CRI ve COV ³ modeldeki kontrol değişkenlerini; μ_i ülkeye özgü sabit etkileri ve ϵ_{it} ise hata terimini temsil etmektedir. Modelin geçerliliği, enstrümanların sağlamlığını test eden Hansen testi ve ikinci dereceden otokorelasyon olmadığını test eden Arellano-Bond AR(2) testi ile kontrol edilmektedir.

4. Bulgular

Bu bölümde çalışmanın temel hipotezini, yani politik eşitsizliğin PBD'lerin varlığı ve büyüklüğü üzerindeki etkisini test etmek amacıyla yürütülen ekonometrik analizlerin sonuçları sunulmaktadır. 38 OECD ülkesinin 2004-2022 dönemini kapsayan panel veri seti GMM yöntemiyle analiz edilmiştir. Ana modelimize ait tahmin sonuçları Tablo 2'de özetlenmektedir. Katsayı tahminlerinin yorumlanmasından önce, modelin geçerliliğini test eden Arellano-Bond AR(2) ve Hansen testleri incelenmiş ve her iki testin de ($p=0.407$ ve $p=0.421$) modelin istatistiksel olarak sağlam ve güvenilir olduğuna işaret ettiği görülmektedir. Sonuçlar Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. GMM Analizi Sonuçları

Değişkenler	GMM
Ana Değişkenler	
POL_LOW (Düşük Politik Eşitlik x Seçim)	-0.780*** (0.187)
POL_MID (Orta Politik Eşitlik x Seçim)	0.582** (0.284)
POL_HIGH (Yüksek Politik Eşitlik x Seçim)	-0.018 (0.123)
Kontrol Değişkenleri	
BUD (it-1)	0.789*** (0.031)
GRO	0.228*** (0.055)
TRA	0.013* (0.007)
CRI	-1.902*** (0.376)
COV	-4.288*** (0.551)
Constant	-1.387*** (0.403)
Model İstatistikleri	
Gözlem Sayısı	684
Ülke Sayısı	38
Hansen Testi (p-değeri)	0.421
AR(2) Testi (p-değeri)	0.407
Ülke Sabit Etkileri	Evet

Not: Parantez içindeki değerler, ülke düzeyinde kümelenmiş robust standart hataları göstermektedir. *** $p<0.01$, ** $p<0.05$, * $p<0.10$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir. Hansen testi, aşırı tanımlayıcı kısıtların geçerliliğini; Arellano-Bond AR(2) testi, ikinci dereceden otokorelasyonun bulunmadığını göstermektedir.

Analizin en temel bulgusu, politik eşitliğin düşük olduğu ülkelerde seçimlerin bütçe dengesi üzerindeki negatif ve istatistiksel olarak anlamlı etkisidir. POL_LOW değişkeninin katsayısı, bu ülkelerde seçim yıllarında bütçe dengesinin GSYH'ye oranla yaklaşık %0.78 puan kötüleştiğini göstermektedir. Buna karşın, politik eşitliğin yüksek olduğu ülkeleri temsil eden POL_HIGH değişkeninin katsayısı istatistiksel olarak anlamsızdır. Bu iki bulgu bir arada değerlendirildiğinde, politik eşitsizliğin popülist uygulamalar için verimli bir zemin hazırladığı, politik eşitliğin ise bu tür fırsatçı mali davranışları engelleyici bir rol oynadığı yönündeki temel hipotez doğrulanmaktadır.

³ Kukla değişkenler: Küresel finans krizi (CRI) için 2008 ve 2009 yılları, COVID-19 pandemisi (COV) için 2020 yılı 1 olarak kodlanmıştır.

Modelde dikkat çeken bir diğer önemli bulgu ise orta düzeyde politik eşitliğe sahip ülkeleri temsil eden POL_MID değişkeninin pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı katsayısıdır. Bu sonuca göre orta gruptaki ülkelerde seçimlerin bütçe dengesini iyileştirme eğiliminde olduğu söylenebilir. Bu durum bu gruptaki politikacıların seçmenlere mali disiplin ve yetkinlik sinyali vererek oy kazanmaya çalıştığı bir politik bütçe döngüsüne işaret ediyor olabilir. Ayrıca PBD'lerin her zaman basit bir harcama artışıyla ortaya çıkmadığını göstermesi açısından önemlidir.

Son olarak, modeldeki kontrol değişkenleri de teorik beklentilerle gene itibariyle uyumludur. Bütçe dengesinin bir önceki yıldaki değerini gösteren BUD (it-1) değişkeninin katsayısının 1'e yakın ve istatistiksel olarak anlamlı olması, bütçe dengesinin geçmişten etkilenen yapısını teyit etmektedir. Benzer şekilde, ekonomik büyüme bütçe dengesini olumlu etkilerken, küresel finans krizi ve COVID-19 bütçe dengelerini beklendiği gibi ciddi şekilde kötüleştirmiştir. Bu sonuçlar, modelin genel tutarlılığını ve açıklama gücünü artırmaktadır.

5. Sağlamlık Testleri

Bu bölümde ana modelimiz olan GMM tahmincisiinden elde edilen temel bulguların sağlamlığını test etmek amacıyla bir dizi ek analiz sunulmaktadır. Bu çerçevede, ilk olarak ana modeldeki dinamik yapı kaldırılarak statik Sabit Etkili modeller tahmin edilmiş, ikinci olarak ise gruplara ayrılmadan, seçimlerin tüm ülkelerdeki ortalama etkisinin ne olduğu incelenmiştir. Bu analizler, politik eşitsizliğin PBD'ler üzerindeki koşullu etkisinin tesadüfi bir bulgu olmadığını göstermeyi amaçlamaktadır. Tablo 3'te sabit etkiler modelinin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3. Sabit Etkiler ve Driscoll-Kraay Analizi Sonuçları

Değişkenler	Sabit Etkiler	Driscoll-Kraay
	Ana Değişkenler	
POL_LOW	-0.869** (0.418)	-0.869** (0.308)
POL_MID	0.373 (0.249)	0.373 (0.375)
POL_HIGH	-0.305 (0.224)	-0.305 (0.273)
	Kontrol Değişkenleri	
GRO	0.304*** (0.055)	0.304** (0.127)
TRA	0.024** (0.012)	0.024 (0.015)
CRI	-0.058 (0.420)	-0.058 (0.772)
COV	-2.655*** (0.577)	-2.655** (1.039)
Constant	-4.489*** (0.819)	-4.489*** (1.186)
	Model İstatistikleri	
Gözlem Sayısı	722	722
Within R-squared	0.2219	0.2219
Ülke Sabit Etkileri	Evet	Evet

Not: Parantez içindeki değerler, ülke düzeyinde kümelenmiş robust standart hataları göstermektedir. ***p<0.01, **p<0.05, *p<0.10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Ana bulgularımızın farklı ekonometrik varsayımlar altındaki geçerliliğini test etmek amacıyla, ilk olarak Sabit Etkili (FE) modeller tahmin edilmiştir. Tablo 3, hem ülke içi otokorelasyonu düzelten Kümelenmiş standart hatalı, hem de ülkeler arası bağımlılığı da dikkate alan Driscoll-Kraay standart hatalı modelin sonuçlarını karşılaştırmalı olarak sunmaktadır. Her iki modelde de POL_LOW değişkeninin katsayısı, ana modelimizle tutarlı bir şekilde, negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Özellikle, daha sağlam kabul edilen Driscoll-Kraay tahmincisinde bu etkinin daha da belirgin hale gelmesi (p=0.011), bulgumuzun gücünü artırmaktadır. Benzer şekilde, POL_HIGH değişkeni her iki modelde de anlamsız kalarak ana modeldeki temel karşıtlığı doğrulamıştır. Bu sonuçlar, politik eşitsizliğin PBD'ler üzerindeki etkisinin, modelin statik veya dinamik olarak kurgulanmasından veya standart hataların hesaplanma yönteminden büyük ölçüde etkilenmediğini göstermektedir.

Çalışmanın temel argümanı PBD'lerin etkisinin politik eşitlik seviyesine göre değişkenlik gösterdiğidir. Bu farklılığı teyit etmek ve etkinin ortalama olarak ne yönde olduğunu görmek amacıyla, politik eşitlik grupları modele dahil edilmeden, seçimlerin tüm ülkeler üzerindeki ortalama etkisi GMM ile yeniden tahmin edilmiştir. Sonuçlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. GMM Analizi Sonuçları (Sürekli Model)

Değişkenler	GMM
ELE	0.044 (0.144)
BUD (it-1)	0.793*** (0.033)
GRO	0.228*** (0.055)
TRA	0.013** (0.006)
CRI	-1.879*** (0.391)
COV	-4.344*** (0.560)
Constant	-1.390*** (0.341)
Model İstatistikleri	
Gözlem Sayısı	684
Ülke Sayısı	38
Hansen Testi (p-değeri)	0.482
AR(2) Testi (p-değeri)	0.541
Ülke Sabit Etkileri	Evet

Not: Parantez içindeki değerler, ülke düzeyinde kümelenmiş robust standart hataları göstermektedir. ***p<0.01, **p<0.05, *p<0.10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir. Hansen testi, aşırı tanımlayıcı kısıtların geçerliliğini; Arellano-Bond AR(2) testi, ikinci dereceden otokorelasyonun bulunmadığını göstermektedir.

Bulgularımızın, politik eşitlik değişkeninin belirli eşik değerlere göre gruplandırılmasına hassas olup olmadığını test etmek amacıyla, ELE değişkeni modele tek başına dahil edilerek tüm ülkelerdeki ortalama etkisi incelenmiştir. Tablo 4'te sunulan bu GMM modeli, istatistiksel olarak geçerli olmasına rağmen (Hansen p=0.482, AR(2) p=0.541) ELE değişkeninin katsayısının anlamsız olduğunu göstermektedir. Bu modelde ELE değişkeninin tek başına istatistiksel olarak anlamsız çıkması çalışmanın ana hipotezini destekleyen önemli bir bulgulardan biridir. Ana modelimizin de gösterdiği gibi PBD'lerin etkisi politik eşitlik seviyesine göre farklılık göstermektedir: Düşük eşitlik grubunda bütçeyi kötüleştirirken, yüksek eşitlik grubunda etkisizdir. Bu farklı etkilerin ortalaması alındığında, birbirlerini istatistiksel olarak sıfırlamaları ve ortalamada anlamsız bir sonuca yol açmaları beklenen bir durumdur. Dolayısıyla bu bulgu, etkinin homojen olmadığını ve politik eşitliğe bağlı olduğunu teyit etmektedir.

Özetle, bu bölümde sunulan sağlık politikaları, çalışmanın ana bulgularının farklı model spesifikasyonlarına ve değişken tanımlarına karşı dayanıklı olduğunu göstermektedir. Politik eşitsizliğin OECD ülkelerinde seçimlerin bütçe dengesi üzerindeki etkisini şekillendiren kritik bir koşul olduğu bulgusu, yapılan testlerde geçerliliğini korumaktadır. Bu durum, elde edilen sonuçların güvenilirliğini ve çalışmanın literatüre olan katkısını önemli ölçüde artırmaktadır.

6. Sonuç

Demokratik sistemlerde seçimlerin varlığı mali politikaları değiştirici bir güce sahiptir. Genellikle politikacıları uzun vadeli mali disiplin yerine kısa vadeli yeniden seçilme hedeflerine iter. Literatürde PBD olarak bilinen bu olgu Nordhaus'un (1975) öncü çalışmasından bu yana kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. PBD'lerin varlığının ve büyüklüğünün bir ülkenin kurumsal ve siyasi bağlamına bağlı olduğunu öne süren koşullu PBC literatürüne (örneğin, Shi ve Svensson, 2006) dayanan bu çalışma, 38 OECD ülkesinde politik eşitsizliğin rolünü analiz ederek tartışmayı ilerletmektedir.

GMM dinamik panel veri analizini kullanan çalışmada politik eşitsizliğin PBD'ler için kritik bir temel oluşturduğu hipotezi güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Ampirik bulgulara göre politik eşitliğin düşük olduğu ülkelerde seçimlerin bütçe açıklarını GSYH'nin yaklaşık %0,78'i oranında artırdığını ortaya koymaktadır. Bu siyasi olarak eşit olmayan toplumlarda politikacıların seçmenleri etkilemek için maliye politikasını bir "yeterlilik sinyali" olarak kullandıklarını göstermektedir. Bunun yanında yüksek politik eşitliğe sahip ülkelerde seçimlerin bütçeler üzerinde önemli bir etkisi yoktur. Bu da Brender ve Drazen (2008) gibi çalışmaların tutarsız PBD etkileri bulmasına bir açıklama getirmektedir. Kurumsal kalite ve politik eşitliği hesaba katmamak etkinin ortalama olarak önemsiz görünmesine neden olmaktadır.

Çalışmada orta düzeyde politik eşitliğe sahip ülkelerde seçimlerin bütçe dengelerini iyileştirme eğiliminde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ülke gruplarındaki seçmenlerin mali disipline daha duyarlı olabileceği sonucuna varılabilir. Politikacıların basit harcama artışları yerine "mali sorumluluk" sinyali verdikleri söylenebilir (Bonfatti ve Forni, 2019). Bu bulgu PBD'lerin her zaman negatif etkileri olmadığını, aksine politik eşitlik düzeyine göre pozitif etkileri de olabileceğini öne sürerek literatürü zenginleştirmektedir. Ancak bu sonuçlar farklı modellerde geçerliliğini kaybetmektedir. Ancak çalışmanın temel hipotezi olan düşük politik eşitliğin seçim dönemlerinde bütçe açıklarını artırdığı yaklaşımı farklı modellerde geçerliliğini korumaktadır.

Bu bulgulara göre bazı politika çıkarımları yapılabilir. Seçimler sırasında mali disiplini sağlamanın teknik mali kuralları uygulamanın ötesine geçtiğini söyleyebiliriz (Hemming, 2003). En temelde siyasi süreçler daha adil ve kapsayıcı hale gelmelidir. Eşit güç dağılımını teşvik eden, lobiciliği engelleyen ve şeffaflığı artıran kurumsal reformlar yalnızca demokratik değerleri güçlendirmekle kalmamaktadır. Aynı zamanda seçim dönemlerinde popülist maliye politikaları da dizginleyerek uzun vadeli istikrarı teşvik etmektedir.

Bu açıdan tüm toplumsal grupların politik karar alma sürecine eşit bir şekilde katılabilmeleri toplumsal refahı sağlamak için temel bir unsurdur. Bu noktada mekanizma basittir. Politik gücün belirli gruplar elinde toplanması, kamu kaynaklarının denetimsiz bir şekilde kullanılmasını da beraberinde getirmektedir. Denetim dışı kullanılan kamu kaynakları bütçe açıklarına neden olmakta, bütçe açıkları ise gelecek nesillerin daha fazla borç yükü ile yüzleşmelerine neden olmaktadır. Kamu maliyesi yönetimi ve politik karar alma sürecinin birbirlerinden bağımsız olmadığı kabul edilmelidir.

Bu çalışma politik eşitsizliği PBD literatürüne dahil ederek literatüre katkı sağlamakta ve mali disiplin tartışmalarının yalnızca ekonomik bağlamlara değil, siyasi ve kurumsal bağlamlara da dayandırılması gerektiğine dair sağlam ampirik kanıtlar sunmaktadır. Ancak tüm ampirik çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları vardır. Bu çalışma politik eşitlik düzeyinin seçim dönemlerinde bütçe dengesi üzerindeki etkisini OECD ülkeleri ve belirli bir dönem için ölçmektedir. Bu açıdan örneklem ve zaman aralığını değiştirmek gelecekteki araştırmalar için daha kapsamlı sonuçlar elde etmeyi kolaylaştırabilir. Bununla birlikte gelecekteki araştırmalar daha güçlü çıkarımlar için harcama bileşimindeki değişiklikleri (örneğin, tüketim ve yatırım) inceleyebilir.

Kaynakça

- Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2006). De facto political power and institutional persistence. *American Economic Review*, 96(2), 325–330.
- Adman, P. (2011). Investigating political equality: The example of gender and political participation in Sweden. *Acta Politica*, 46(4), 380–399.
- Alesina, A., & Tabellini, G. (1988). Voting on the budget deficit (Working Paper No. 2759). National Bureau of Economic Research.

- Arellano, M., & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The Review of Economic Studies*, 58(2), 277–297.
- Arellano, M., & Bover, O. (1995). Another look at the instrumental variable estimation of error-components models. *Journal of Econometrics*, 68(1), 29–51.
- Beramendi, P., Besley, T., & Levi, M. (2022). Political equality: What is it and why does it matter? *Inequality: The IFS Deaton Review*. <https://ifs.org.uk/inequality/political-equality-what-is-it-and-why-does-it-matter>
- Block, S. A. (2001). Elections, electoral competitiveness, and political budget cycles in developing countries (CID Working Paper No. 78). Center for International Development, Harvard University.
- Blundell, R., & Bond, S. (1998). Initial conditions and moment restrictions in dynamic panel data models. *Journal of Econometrics*, 87(1), 115–143.
- Bonfatti, A., & Forni, L. (2019). Fiscal rules to tame the political budget cycle. *European Journal of Political Economy*, 60, Article 101805.
- Brender, A., & Drazen, A. (2008). How do budget deficits and economic growth affect reelection prospects? Evidence from a large panel of countries. *American Economic Review*, 98(5), 2203–2220.
- Castro, V., & Martins, R. (2019). Political and institutional determinants of credit booms. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 81(5), 1144–1178.
- Catrina, I. L. (2014). Budget constraints and political behavior in democracy. *Procedia Economics and Finance*, 15, 214–220.
- Drazen, A., & Eslava, M. (2010). Electoral manipulation via voter-friendly spending: Theory and evidence. *Journal of Development Economics*, 92(1), 39–52.
- Election Guide. (2024). 20 3 2024. <<https://www.electionguide.org/>>
- Ezcurra, R., & Zuazu, I. (2022). Political equality and quality of government. *Kyklos*, 75(2), 269–293.
- Franchino, F. (2024). International oversight of fiscal discipline. *European Journal of Political Research*, 63(1), 281–302.
- Garcia, I., & Hayo, B. (2020). Political budget cycles revisited: Testing the signalling process (MAGKS Joint Discussion Paper No. 14). Marburg Centre for Institutional Economics.
- Hemming, R. (2003). Policies to promote fiscal discipline. *IMF Fiscal Affairs Department*, 1–19.
- Hibbs, D. A. (1977). Political parties and macroeconomic policy. *American Political Science Review*, 71(4), 1467–1487.
- Hong, C. (2019). Political equality, Confucian meritocracy, and citizenly participation: A reflection. *Journal of Chinese Philosophy*, 46(1–2), 119–141.
- IMF. *IMF Datasets*. 2025. 12 06 2025. <<https://data.imf.org/en>>.
- Ješić, M., & Prašević, A. (2023). Voters' awareness as a determinant of political budget cycles: Evidence from selected European economies. *Finance a Úvěr: Czech Journal of Economics & Finance*, 73(2).
- Katsimi, M., & Sarantides, V. (2012). Do elections affect the composition of fiscal policy in developed, established democracies? *Public Choice*, 151(1–2), 325–362.
- Klein, F. A., & Sakurai, S. N. (2015). Term limits and political budget cycles at the local level: Evidence from a young democracy. *European Journal of Political Economy*, 37, 21–36.
- Lewis, B. D. (2018). Local government form in Indonesia: Tax, expenditure, and efficiency effects. *Studies in Comparative International Development*, 53(1), 25–46.
- Lindbeck, A. (1976). Stabilization policy in open economies with endogenous politicians. *American Economic Review*, 66(2), 1–19.
- Nguyen, T. C., & Tran, T. L. (2023). The political budget cycles in emerging and developing countries. *Journal of Economics and Development*, 25(3), 205–225.
- Nordhaus, W. D. (1975). The political business cycle. *The Review of Economic Studies*, 42(2), 169–190.
- Onur, S. (2003). Politik Bütçe Döngüleri Bağlamında İç ve Dış Borçlanmanın Devlet Bütçesi Üzerindeki Etkisi. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 5(2).
- Peltzman, S. (1992). Voters as fiscal conservatives. *The Quarterly Journal of Economics*, 107(2), 327–361.
- Rogoff, K. (1990). Equilibrium political budget cycles. *American Economic Review*, 80(1), 21–36.
- Rogoff, K., & Sibert, A. (1988). Elections and macroeconomic policy cycles. *The Review of Economic Studies*, 55(1), 1–16.

- Roodman, D. (2009). How to do xtabond2: An introduction to difference and system GMM in Stata. *The Stata Journal*, 9(1), 86–136.
- Scartascini, Carlos, Cesi Cruz ve Philip Keefer. «The Database of Political Institutions (DPI): 2020.» 2021. IDB Open Data.
- Schneider, C. J. (2010). Fighting with one hand tied behind the back: Political budget cycles in the West German states. *Public Choice*, 142(1–2), 125–150.
- Sezgin, Ş., & Sezgin, S. (2017). Politik bütçe döngüleri ve Türkiye’de seçimler. *Journal of Life Economics*, 4(2), 17–34.
- Shi, M., & Svensson, J. (2006). Political budget cycles: Do they differ across countries and why? *Journal of Public Economics*, 90(8–9), 1367–1389.
- Skaaning, S.-E., & Hudson, A. (2025). The global state of democracy indices methodology: Conceptualization and measurement framework, Version 9. International IDEA.
- Tempelman, J. H. (2007). James M. Buchanan on public-debt finance. *The Independent Review*, 11(3), 435–449.
- Tufte, E. R. (1975). Determinants of the outcomes of midterm congressional elections. *American Political Science Review*, 69(3), 812–826.
- Veiga, L. G., & Veiga, F. J. (2007). Political business cycles at the municipal level. *Public Choice*, 131(1–2), 45–64.
- Verba, S. (1996). The citizen as respondent: Sample surveys and American democracy presidential address, American Political Science Association, 1995. *American Political Science Review*, 90(1), 1–7.
- Wall, S. (2007). Democracy and equality. *The Philosophical Quarterly*, 57(228), 416–438.
- World Bank. *World Bank Open Data*. 2025. 21 05 2025. <<https://data.worldbank.org/>>.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: Şehit Muksit KAYA (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Şehit Muksit KAYA (100%)
